

**FAKÜLTE YAŞAMININ NİTELİĞİ, AKADEMİK ÖZ-YETERLİK VE YAŞAM DOYUMU
ARASINDAKİ İLİŞKİ: İKTİSADİ VE İDARİ BİLİMLER FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİ
ÜZERİNE BİR ALAN ARAŞTIRMASI*****THE RELATIONSHIP BETWEEN THE QUALITY OF FACULTY LIFE, ACADEMIC
SELF-EFFICACY AND SATISFACTION WITH LIFE: A FIELD RESEARCH ON
STUDENTS OF FACULTY OF ECONOMICS AND ADMINISTRATIVE SCIENCES****Yrd. Doç. Dr. Bengü HIRLAK**

Kilis 7 Aralık Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü, Kilis/Türkiye

Prof. Dr. Mustafa TAŞLIYAN Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İşletme Bölümü,
Kahramanmaraş/Türkiye**Enise FİDAN**DR Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD,
Kahramanmaraş/Türkiye**Bilge GÜLER**DR Öğrencisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme ABD,
Kahramanmaraş/Türkiye**ÖZET**

Bu çalışmada, fakülte yaşamının niteliği, akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu arasındaki muhtemel ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Fakülte yaşamında öğrencilerin karşılaştığı akademik şartlar ve durumlar ile öğrencinin akademik öz-yeterlik ile yaşam doyumu düzeyi arasında bir ilişki olduğu varsayımı ile araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla, bir Devlet Üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan 758 öğrenci üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Anket sonucu elde edilen veriler SPSS kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, fakülte yaşam niteliklerinin tüm alt boyutları (fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet) ile öğrencilerin akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu, öğrencilerin akademik öz-yeterlikleri ile yaşam doyumu düzeyleri arasında da pozitif yönde anlamlı ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Fakülte Yaşamının Niteliği, Akademik Öz-Yeterlik, Yaşam Doyumu**ABSTRACT**

In this research, it is aimed to determine the possible relationship between the quality of faculty life, academic self-efficacy and satisfaction with life. The research was carried out with the assumption that there is a relationship between the academic conditions and situations faced by the students in the faculty life and level of academic self-efficacy and satisfaction with life of the student. For this purpose, a research was conducted on 758 students studying in various departments of the faculty of economic and administrative sciences of a state university. Questionnaire was used as data collection method in the research. The data obtained from the questionnaires were analyzed by using the SPSS. As a result of the research, it was determined that a significant positive correlation relationship between all the dimensions of the quality of faculty life (satisfaction with faculty, satisfaction with faculty members, satisfaction with classroom environment and student relations) and the level of academic self-efficacy, satisfaction with life of students, a significant positive correlation relationship between the level of academic self-efficacy and satisfaction with life of students.

Keywords: The Quality of Faculty Life, Academic Self-Efficacy, The Satisfaction with Life

* Bu çalışma 11-14 Mayıs 2017 tarihleri arasında Gaziantep'te düzenlenen Al-Farabi 1. Uluslararası Sosyal Bilimler Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

1. GİRİŞ

Öğrenciler, okul örgütü içerisinde yer alan en önemli unsurlardan bir tanesi olduğundan dolayı, öğrencilerin okul örgütüne ilişkin algılarına önem vermek gerekmektedir. Bunun sebebi de, öğrencilerin hayatlarının önemli bir kısmının okullarda geçmesinden ve okulların var olma sebeplerinin öğretmenler ve yöneticiler değil, öğrenciler ve toplum olmasından kaynaklanmaktadır (Şişman ve Turan, 2001; Akt: Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu, 2006, s. 202). Bu açıdan değerlendirildiğinde, öğrencilerin okuldaki veya fakülteadaki yaşam nitelikleri oldukça büyük bir önem kazanmaktadır. Özellikle yetişkinlerin yaşamında nitelik, önemli bir kavram olarak değerlendirilmektedir (Lunenberg ve Schmidt, 1988, s. 7). Yaşam niteliğinin dışında öğrenme ortamlarındaki, öz-yeterlik inancı da üzerinde durulması gereken bir konudur. Çünkü öz-yeterlik kavramı, dinamik bir yapıya sahip olmakla birlikte, öğrencilerin akademik çaba ve performans düzeyleri üzerinde oldukça etkili bir unsurdur. Özellikle öğrencilerdeki bu öz-yeterlik algısının küçük yaşlardan itibaren geliştirilmesi, sonraki yaşlarda başarısızlıklarla karşılaşmaları halinde daha sağlıklı ve istikrarlı bir biçimde zorluklarla mücadele etmelerini sağlamaktadır (Sakız, 2013, s. 202). Yine yaşam doyumu kavramı, toplumdaki her yaş grubu için önemli olduğu kadar, üniversite öğrencileri için de büyük bir önem arz etmektedir (Özgür vd. 2010, s. 26). Üniversitede öğrencilik döneminde bireyler, yapacağı işten tatmin olma ve başarılı olma isteği gibi hisleri yoğun bir biçimde yaşamakta ve yaşama ilişkin algıları ile ilgili değerlendirmeleri daha çok yapmaktadırlar. Bu nedenle, öğrencilik döneminde yaşam doyumunun yaşamın önemli bir kısmını etkileyebildiği düşünülmektedir (Özdemir, 2015, s. 4).

Konunun öneminden hareketle yapılan bu araştırma ile öğrenci gözüyle fakülte yaşamının niteliğiyle akademik öz-yerlilik ve yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda ele alınacak kavramlarla ilgili açıklamalara aşağıda yer verilmektedir.

Araştırma kapsamında ele alınan birinci kavram, fakülte yaşam niteliğidir. Ancak bu kavramı açıklamadan önce yaşam niteliği ve okul yaşam niteliği kavramlarını açıklamak gerekmektedir.

Yaşam niteliği kavramı, net bir şekilde tanımlanamamakla birlikte, hem bireysel hem de toplumsal seviyede kişinin genel iyi oluş hali, potansiyelini ortaya koyma fırsatı ve pozitif sosyal katılım olmak üzere üç temel açıdan tartışılmıştır (Lunenberg ve Schmidt, 1988, s. 7). Yaşamın niteliği, gençlerin ve öğrencilerin yaşamlarının niteliğinin anlamını ölçmeye ve öğrencilerin okulla ilgili olarak genel tatmin düzeyini belirlemeye yardımcı olmaktadır. Ancak öğrencilerin okuldan beklentilerini ya da tatmin düzeylerini göstermelerini sağlayacak çalışmalar oldukça azdır (Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu, 2006, s. 202).

Okul yaşamının niteliği kavramı ise, öğrencilerin okul yaşamına katılımı ve okul ortamına katılımlarından kaynaklı genel bir iyi oluş hali şeklinde tanımlanabilir (Karatzias vd. 2001, s. 91). Okul yaşamının niteliği, yaşam kalitesinin bir alt boyutu olarak düşünüldüğünde, öğrencilerin okulda iyi olma durumunun bir göstergesi olarak ifade edilebilir (Anderson, 1982; Akt: Özdemir vd. 2013, s. 229). Örneğin; Epstein ve McPartland (1976b, s. 15) eğitim seviyeleri ilkökul, ortaokul ve lise olan 4266 öğrenci üzerinde yaptıkları araştırmada, okul yaşamının niteliği kavramını kullanmışlardır.

Okul yaşam niteliği, üç boyut ile tanımlanmaktadır. Bu boyutlar; genel olarak okuldan memnuniyet, sınıf içi görevlere bağlılık, öğretmenlere olan tepkiler şeklindedir (Epstein ve McPartland, 1976b, s. 15).

- **Okuldan memnuniyet alt boyutu**, öğrencinin okuldaki genel iyilik halinin bir ölçüsüdür (Epstein ve McPartland, 1976a, s. 6). Okuldan memnuniyet, öğrencilerin okula olan genel tepkilerini kapsamaktadır. Okul, gençlerin yaşamlarının önemli bir parçası olduğu için, okuldaki yaşam niteliğini olumlu değerlendiren öğrencilerin, genel olarak iyi olma hislerinin daha yüksek olma olasılığı söz konusu olabilmektedir. Ayrıca bu öğrencilerin, sosyal açıdan kabul edilebilirlik ve okuldaki diğer öğrencilere yardım etme olasılıkları daha yüksek olabilmektedir (Lunenberg ve Schmidt, 1988, s. 7).

- **Sınıf içi görevlere bağlılık alt boyutu**, öğrencilerin ödevler ve müfredat faaliyetlerine ilgi düzeyleri ile ilgilidir (Epstein ve McPartland, 1976a, s. 6). Bu alt boyut, öğrencilerin sınıf içi görevlere ilgi düzeyleri ile ilgilidir. Görev ve ödevler, okul ortamını diğer ortamlardan ayıran etkinliklerdir. Kısaca bu görevler, okulu okul yapan şeylerdir. Sınıf ödevlerini ve projelerini ilginç ve önemli bulan öğrenciler, kavramları ve gerçekleri daha etkin bir biçimde öğrenebilir ve öğrenmeye karşı daha olumlu tutumlar geliştirebilir (Lunenberg ve Schmidt, 1988, s. 7-8).
- **Öğretmenlere olan tepkiler alt boyutu ise**, öğrenci ve öğretmen ilişkisinin kalitesiyle ilgilidir (Epstein ve McPartland, 1976a, s. 6). Bu alt boyut, öğrencilerin öğretmenlerle olan kişisel etkileşimlerini ve öğretimsel öğrenci değerlendirmesini incelemektedir. Öğrenci-öğretmen ilişkileri; örneğin, öğrencilerin eğitim hedeflerini kabul etmeleri, öğrencilerin okul prosedürlerini anlamaları, öğrencilerin bağımlı veya bağımsız davranışlarındaki farklılıkları ve okul içi, dışı otoritelere yönelik tutumları gibi konularda önemli bir unsurdur (Lunenberg ve Schmidt, 1988, s. 8).

Üniversite öğrencilerinin algıladıkları fakülte yaşam niteliğine ilişkin araştırmaların [örneğin; Milbrath ve Doyno (1987), Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2006), Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz (2007), Argon ve Kösterelioğlu (2009) tarafından yapılan araştırmaların] ise, üniversiteler veya fakülteler bağlamında yürütüldüğü görülmektedir. Literatürde yer alan araştırmalara bakıldığında; fakülte yaşamının niteliğine ilişkin araştırmaların okul yaşamının niteliğine ilişkin araştırmalardan daha fazla olduğu görülecektir. Örneğin; Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz (2007, s. 187) daha önce ilköğretim ve ortaöğretim seviyelerinde yapılan okul yaşam niteliği araştırmalarını, fakülte düzeyinde gerçekleştirmeye çalışmışlardır. Bu amaçla, okul yaşamının niteliği ile ilgili literatürü tarayarak ve yükseköğretim seviyesinde okul yaşamının özelliklerini düşünerek, araştırmanın kapsamını belirlemişlerdir.

Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2006) tarafından, fakülte yaşamının niteliği ile ilgili boyutlar; okul yaşamının niteliği çalışmalarında yer alan boyutlar (okuldan memnuniyet, sınıf içi görevlere bağlılık ve öğretmenlere olan tepkiler) göz önüne alınarak oluşturulmuştur. Yaptıkları araştırma sonucunda fakülte yaşamının niteliğinin alt boyutlarını; fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet alt boyutları olarak belirlemişlerdir. Bu boyutlar da şu şekilde açıklanabilmektedir (Çokluk Bökeoğlu ve Yılmaz, 2007, s. 187-188):

- **Fakülteden memnuniyet alt boyutu:** Üniversite öğrencilerinin günlük hayatlarının büyük bir kısmı fakültede geçtiğinden dolayı, öğrencilerin fakülteye karşı olan tepkileri ile ilgilidir. Bu boyut; öğrencilerin fakültenin bir üyesi ve bir parçası olmaktan memnuniyet duymalarına, tüm uygulamanın eşit ve adil bir biçimde uygulanmasına, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklerin düzenlenme durumuna, öğrenciler arasındaki ilişkilere, etkinliklere katılıma, araç-gereçlerin ve kaynakların özenli kullanımına, fiziki mekânların durumuna ilişkin düşüncelerinden meydana gelmektedir.
- **Öğretim elemanlarından memnuniyet alt boyutu:** Öğrencilerin öğretim elemanlarıyla olan etkileşimleriyle ve eğitime dayalı öğrenci değerlendirmeleriyle ilgilidir. Öğrenciler ve öğretim elemanları arasındaki ilişkiler; öğrenciler tarafından eğitim amaçlarının benimsenmesi ve okul uygulamalarının algılanması açısından önemli bir konu olmaktadır. Öğretim elemanlarından memnuniyet boyutu; öğretim elemanlarının öğrencilerle ilişkilerine ve ilgilenmelerine, derslerdeki durumlarına, öğrencilerde gelişim sağlayabilmek adına yaptıkları çalışmalarına, öğrencileri yönlendirmelerine, farklı öğretim yöntemleri ve tekniklerle sınıf ortamında teknoloji kullanmalarına, eğitim-öğretim etkinliklerindeki durumlarına ilişkin düşüncelerden meydana gelmektedir.
- **Sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet alt boyutu:** Öğrencilerin öğretimle ilgili etkinliklere karşı duydukları ilgiyi içermektedir. Eğitim kurumlarında gerçekleştirilen etkinlikler, bu kurumları diğer kurumlardan farklı kılan bir nitelik olması bakımından önem arz etmektedir. Fakültelerde gerçekleştirilen etkinliklere ilgi gösteren öğrenciler, öğrenmeye karşı olumlu tutumlar geliştirebilmekte ve gerçeklerle, kavramları daha net bir biçimde

öğrenebilmektedirler. Sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet boyutu, öğrenciler arası ilişkilere, arkadaşlığa, yardımlaşmaya, dersliklerin durumuna ve derslerin uygunluğuna ilişkin düşüncelerden meydana gelmektedir.

Bir üniversitenin ya da okulun çeşitli etkinliklerine (örneğin; sınıf tartışmalarına katılma, öğretim görevlileriyle etkileşim içerisinde olma, kütüphaneyi kullanma, tiyatro, resim, heykel, müzik resitalleri, dans, müzikaller, oyunlar gibi sanatsal etkinliklere katılma) katılan öğrencilerin, akademik ve kişisel gelişimlerini daha kolay sağlayacakları, çalışmalarından ve kurumlarından memnun olacakları, çalışmalarına devam etme olasılıklarının artacağı söylenebilmektedir (Singh vd. 2010, s. 2).

Araştırma kapsamında ele alınan ikinci kavram, akademik öz-yeterlidir. Akademik öz-yeterliliği açıklamadan önce öz-yeterlik kavramının ele alınması gerekmektedir.

Bandura tarafından yapılan araştırmalarla belli bir teorik alt yapıya dayandırılmış *öz-yeterlik* teorisi, son 20 yıldır psikolojinin farklı uygulama alanlarında kullanılmakta ve davranışların üzerinde önemli bir etkiye sahip olmaktadır (Yılmaz vd. 2007, s. 253). Bandura (1977, s. 194), *öz-yeterliliğin*; kişinin eylemleri yerine getirebilmesinde olası şartları, fazla sıkıntılı ve stresli bile olsa bu şartların üstesinden gelebilmesi adına ne kadar gayret sarf etmeleri, bu gayret sarf etmenin konusundaki farkındalığı, bu noktada bireyin kararlılığını ve algılarını kapsadığını ifade etmiştir. Bireysel yeterliliğimize ilişkin bu inanışlar, çeşitli şekillerde davranışları etkiler. Yani bu inanışlar, kişisel seçimler yapmayı ve takip edilecek davranış biçimlerini etkiler (Pajares, 1996, s. 544). Bir diğer ifadeyle öz-yeterlik, bireyin zorlu görevlerde başarılı olabilmek adına gereken çabayı sarf edebileceğine dair olan güveni şeklinde ifade edilebilir (Luthans vd. 2006, s. 388). Kısacası; bireyin engellerle karşılaştığında, amaçlarına başarılı bir şekilde ulaşabilmek için mücadele etmesi, motivasyon sağlaması, zorlu görevlerde çabalamayı tercih etmesi olarak tanımlanan öz-yeterlik kavramı yerine, birçok kaynakta “özgüven” kavramı da kullanılmıştır (Luthans ve Youssef, 2004, s. 153; Luthans vd. 2004, s. 45).

Öz-yeterlik seviyeleri yüksek olan kişilerin, kendilerine daha fazla mücadele ve gayret sarf etmelerini gerektiren hedefler tespit ettikleri (Locke ve Latham, 1990), pozitif çıktılar elde edebildikleri (Mcauley vd. 1989) ve son derece karmaşık görevlerle başa çıkmak adına üstün stratejiler geliştirebildikleri (Cervone vd. 1991) gözlenmektedir (Akt: Caprara ve Cervone, 2003, s. 67).

Bireyin kendine ilişkin yaptığı tahminler ve değerlendirmeler ifade edildiğinde öz-yeterlik kavramı ortaya çıkmaktadır. Bu kavram, üniversite öğrenimi kapsamında da ele alınarak, akademik öz-yeterliliğin araştırılması bakımından farklı bakış açısı ile incelemeyi sağlayan bir araç şeklinde de değerlendirilebilir (Braun ve Gusy 2004; Zimmerhofer vd. 2006; Akt: Yılmaz vd. 2007, s. 254).

Akademik öz-yeterlik kavramı ise, Bandura (1997, s. 3) tarafından “bireyin akademik bir konu alanında başarılı olabileceğine ilişkin inancı” şeklinde ifade edilmiştir (Chemers vd. 2001, s. 55). Bir başka deyişle, öğrencilerin eğitsel faaliyetler ile ilgili kendi yapabilirliklerine olan güvenleri olarak tanımlanabilir (Schunk, 1984, s. 3).

Zimmerman (1995, s. 203-204), akademik öz-yeterliliğin temel özelliklerini şu şekilde sıralamaktadır:

- Öz-yeterlik, kişilerin fiziksel veya psikolojik özellikleri gibi kişisel niteliklerinden ziyade, belirli bir işi gerçekleştirme yeteneklerinin değerlendirilmesini kapsamaktadır. Öğrenciler de, bir birey olarak kim olduklarını veya genel olarak kendileri hakkında ne hissettiklerini değil, verilen görevleri yerine getirebilme konusunda kendilerini yargırlar.
- Öz-yeterlik inancı, çok boyutlu bir kavram olup, farklı alanlarla da ilişkili bir kavramdır.
- Öz-yeterlik inancı, duruma bağlı bir özellik taşır.
- Öz-yeterlik, performans için belirlenen ölçütler temel alınarak ölçülür.

Öz-yeterlik, başarı güdüsünün meydana gelmesinde önemli bir unsurdur (Huang, 2013, s. 2; Akt: Sabancı ve Uslu, 2016, s. 429). Başarılı bir görev tamamlama da bireylerde stres düzeyini azaltacak, yaşam doyumlarını ve akademik performans düzeylerini arttıracaktır (Chun ve Choi, 2005, s. 251).

Araştırma kapsamında ele alınan üçüncü kavram olan yaşam doyumu ise, kişinin tüm yaşamına ilişkin sahip olduğu genel yargı ve değerlendirmeler şeklinde ifade edilebilmektedir (Diener vd. 1985, s. 71). Yaşam doyumu, bireylerin yaşamlarına ilişkin bilişsel yargılarını içermektedir ve öznel iyi oluşun da bilişsel bir unsurudur (Diener, 1984; Diener vd. 1985, s. 71). Öznel iyi olma (subjective well-being) kavramı ise, pozitif psikoloji literatüründe genellikle mutluluk şeklinde ifade edilmektedir (Diener, 2000; Akt: Dağlı ve Baysal, 2016, s. 1251). Öznel iyi oluş kavramı, olumlu duygu, olumsuz duygu ve yaşam doyumu olmak üzere üç ayrı bileşen ile tanımlanmaktadır (Andrews ve Withey, 1976; Akt: Diener vd. 1985, s. 71). Olumlu ve olumsuz duygular, öznel iyi oluşun duygusal boyutunu meydana getirirken, yaşam doyumu bilişsel/yargısal boyutunu oluşturmaktadır (Diener vd. 1985, s. 71).

Yaşam doyumu kavramı, üniversite öğrencileri için de oldukça önemli bir kavramdır. Çünkü öğrenciler için üniversitede okudukları yıllar, yetişkin rollerini denedikleri, iş hayatına hazırlandıkları ve yaşamlarına ilişkin değerleri daha fazla idealleştirdikleri bir dönemi içermektedir (Çivitci, 2012, s. 322-323).

2. YÖNTEM

2.1. Araştırmanın Amacı

Yapılan bu çalışmada, fakülte yaşamının niteliği, akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu arasındaki muhtemel ilişkinin belirlenmesi ile bu araştırma değişkenlerine ilişkin görüşlerin bazı sosyo-demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek amaçlanmaktadır.

2.2. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma evreni, bir devlet üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan 3783 öğrenciden (2017 yılı verilerine göre) oluşmaktadır.

Araştırmada belirlenen bu evren üzerinden örneklem alınması yoluna gidilmiştir. Alınması gereken örneklem sayısının tespiti için aşağıdaki formül kullanılmıştır (Ural ve Kılıç, 2013, s. 35-45):

$$n = \frac{N \cdot z^2 \cdot \sigma^2}{(N - 1) \cdot H^2 + z^2 \cdot \sigma^2}$$

Bu formülde yer alan parametrelerden; N, evren büyüklüğü; n, örneklem büyüklüğü; σ , standart sapma değeri; H, standart hata değeri, örnekleme hatası/örneklem hata değeri; Z, belirli bir α anlamlılık düzeyine (yanılma olasılık değerine) karşılık gelen teorik değer anlamına gelmektedir.

Yüzde 95 güven aralığı ($z=1,96$), 0,05 örneklem hatası (H), 0,5 standart sapma (σ) ile 3783 evren büyüklüğü (N) değerleri yukarıdaki formülde yerine koyulduğunda; araştırma kapsamında ele alınması gereken örneklem sayısının 349 olduğu tespit edilmektedir. Araştırma kapsamında ise, 803 anket elden dağıtılmış olup; bu anketlerin uygun şekilde doldurulup doldurulmadığı denetlenmiştir. Anketlerden 45 tanesi eksik ve hatalı doldurulduğu için, araştırma kapsamına dâhil edilmemiştir. Tesadüfi örneklem yoluyla seçilerek uygulanan anket çalışma sonunda kullanılabilir anket sayısı 758 adettir.

Yapılan bu araştırma, araştırmanın yapıldığı bir devlet üniversitesinin İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinin çeşitli bölümlerinde okuyan öğrencileriyle ve dönem (2017 yılı) ile sınırlıdır. Yine araştırma sonuçları araştırma kapsamında kullanılan ölçekten elde edilen veriler ile sınırlıdır.

2.3. Veri Toplama ve Analiz Yöntemi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Anket formlarında üç araştırma değişkenini ölçmek için literatürde yaygın olarak kullanılan geçerlik ve güvenilirlikleri test edilmiş

ölçekler kullanılmıştır. Bu ölçeklerden yararlanılarak hazırlanan anket formları, yüz yüze görüşülerek öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırmada uygulanan anketler dört bölümden oluşmaktadır. Anketin birinci bölümünde; öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini, ikinci bölümünde; fakülte yaşam niteliğini, üçüncü bölümünde; akademik öz-yeterlik düzeyini, dördüncü bölümünde; yaşam doyumunu ölçen ifadeler yer verilmiştir.

Fakülte yaşam niteliğini ölçmek için, Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu'nun (2006); Epstein ve McPartland (1976b) tarafından geliştirilen okul yaşamının niteliği ölçeğinin Yılmaz (2002) tarafından Türkçeye uyarlanan halinden ve literatür taraması sonucu elde ettikleri ölçeklerden yararlanarak geliştirdiği ölçek kullanılmıştır. Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu (2006, s. 206) tarafından ilk formu 45 ifade olarak hazırlanan ölçeğe, faktör analizi uygulanmış, faktör analizinde sınır olarak 0,30 değeri kabul edilmiş ve bu değerden düşük faktör yük değerine sahip olan ifadeler ölçekten çıkarılmıştır. Yapılan faktör analizi sonucunda ölçeğin toplam 37 ifadeden oluştuğu belirlenmiştir. Ölçekte yer alan bu ifadelerin üç boyutta toplandığı tespit edilmiştir. Bu boyutlar; fakülteden memnuniyet (15 ifade), öğretim elemanlarından memnuniyet (15 ifade), sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet (7 ifade) şeklindedir. Fakülte yaşamının niteliği ölçeğinin, fakülteden memnuniyet için faktör yük değerlerinin 0,32 ile 0,63 arasında; öğretim elemanlarından memnuniyet için 0,40 ile 0,67 arasında; sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet için ise, 0,39 ile 0,71 arasında olduğu tespit edilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarının ise; fakülteden memnuniyet için 0,75; öğretim elemanlarından memnuniyet için 0,83; sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet için ise, 0,67 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin tümü için Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısının da, 0,87 olduğu tespit edilmiştir (Yılmaz ve Çokluk Bökeoğlu, 2006, s. 205-206). Bu fakülte yaşamının niteliği ölçeğinin (FYNÖ), üniversite öğrencilerinin fakülte ve yüksekokullardaki yaşamlarının niteliğine ilişkin görüşlerini ölçen geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir. Ölçekte, “bu fakültenin bir üyesi olmaktan mutluyum”, “fakültedeki öğretim elemanları, sınıf dışında da bireysel olarak benimle ilgilenirler”, “bu fakültede iyi arkadaşlıklar kurulur” gibi ifadeler yer almaktadır. Araştırmada kullanılan bu ölçekte beşli Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Bu dereceleme, “kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4) ve kesinlikle katılıyorum (5)” şeklinde yapılmıştır. Bu ölçek, Özdemir (2012) ve Özdemir vd. (2013) tarafından yapılan araştırmalarda da kullanılmıştır.

Akademik öz-yeterliliği ölçmek için, Jerusalem ve Schwarzer (1981) tarafından geliştirilen, Yılmaz, Gürçay ve Ekici (2007) tarafından Türkçe'ye uyarlanan tek boyuttan ve 7 ifadeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçekte faktör yüklerinin 0,500 ile 0,829 arasında değiştiği tespit edilmiştir. Orijinal ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının 0,87 olduğu, Türkçe ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının ise, 0,79 olduğu belirlenmiştir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanma çalışmaları sonucunda Türkiye şartlarında, üniversite öğrencilerinin akademik öğrenimlerine ilişkin öz-yeterliklerini belirlemek amacı ile geçerli ve güvenilir bir ölçek olarak kullanılabileceği belirlenmiştir (Yılmaz vd. 2007, s. 256-257). Ölçekten alınabilecek en düşük puan 7 ve en yüksek puan 28'dir. Elde edilen puanın yüksekliği, öz-yeterliğin yüksekliğine işaret etmektedir (Akbay ve Gizir, 2010, s. 66). Ölçekte, “üniversite öğrenimimde her zaman yapılması gereken işleri başarabilecek durumdayım”, “yeterince hazırlandığım zaman sınavlarda daima yüksek başarı elde ederim” gibi ifadeler yer almaktadır. Araştırmada kullanılan bu ölçekte dördümlü Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Bu dereceleme, “bana hiç uymuyor (1), bana çok az uyuyor (2), bana uyuyor (3) ve bana tamamen uyuyor (4) şeklinde yapılmıştır. Bu ölçek, Akbay ve Gizir (2010), Polat vd. (2015) tarafından yapılan araştırmalarda da kullanılmıştır.

Yaşam doyumunu ölçmek için ise, Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985) tarafından geliştirilen tek boyuttan ve 5 ifadeden oluşan ölçek kullanılmıştır. Kişinin kendi yaşamını genel olarak nasıl değerlendirdiğini yansıtan ölçek, algılanan genel yaşam doyumunu ölçmektedir (Çivitci, 2012, s. 325). Bu yaşam doyumunu ölçeğinin Türkçeye uyarlanması, geçerlilik ve güvenilirlik çalışması Bekmezci ve Mert (2013), Dağlı ve Baysal (2016) gibi bazı araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Bu araştırmalarda yapılan faktör analizlerinin sonucunda, orijinali ile uyumlu olarak ölçeğin tek faktörlü

bir yapıya sahip olduğu tespit edilmiştir (Bekmezci ve Mert, 2013, s. 433, Dağlı ve Baysal, 2016, s. 1250). Orijinal ölçekte faktör yüklerinin 0,61 ile 0,84 arasında, Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının ise 0,57 ile 0,75 arasında değiştiği belirlenmiştir (Diener vd. 1985, s. 72). Türkçe ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısının, Bekmezci ve Mert (2013, s. 433) 0,876 olduğunu; Dağlı ve Baysal (2016, s. 1259) ise, 0,88 olduğunu tespit etmişlerdir. Ölçekte, “hayatım birçok yönden idealimekine yakın”, “hayat şartlarım mükemmel” gibi ifadeler yer almaktadır. Ölçeğin orijinal formu, yedili Likert tipi (1-Hiç katılmıyorum, 7-Tamamen katılıyorum) bir ölçek şeklindedir (Diener vd. 1985, s. 72). Araştırmada kullanılan bu ölçekte ise beşli Likert tipi dereceleme kullanılmıştır. Bu dereceleme, “kesinlikle katılmıyorum (1), katılmıyorum (2), kararsızım (3), katılıyorum (4) ve kesinlikle katılıyorum (5)” şeklinde yapılmıştır. Bu ölçek, Çivitci (2012), Mert ve Bekmezci (2016) tarafından yapılan araştırmalarda da kullanılmıştır.

Anket sonucu elde edilen veriler SPSS programı kullanılarak analiz edilmiştir. Örneklem grubunun özelliklerinin tespit edilmesine ilişkin frekans ve yüzde hesaplamaları, araştırma değişkenleri arasındaki ilişkilerin yönünü ve düzeyini belirlemek amacıyla korelasyon analizi, araştırma değişkenleri arasındaki etkileri tespit etmek için ise regresyon analizleri yapılmıştır. Verilerin normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnov testi ile incelenmiş bu inceleme sonucunda veriler normal dağılım gösterdiğinden dolayı araştırma değişkenlerine ilişkin görüşlerin bazı sosyo-demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için parametrik testlerden T-Testi ve ANOVA analiz yöntemleri kullanılmıştır.

3. BULGULAR

Anket yöntemi ile sağlanan verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgular sınıflandırılarak, aşağıdaki veriler elde edilmiştir.

Araştırmada kullanılan anket formunda yer alan ölçeklerin her biri için güvenilirlik analizi yapılmıştır. Araştırma kapsamına alınan değişkenlerin boyutları ile birlikte yapılan güvenilirlik analizine ilişkin sonuçlar Tablo 1’de yer almaktadır. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerin geçerliliği kanıtlanmış olmaları sebebiyle yeniden bir geçerlik analizi yapmaya gerek duyulmamış, fakat her bir ölçek için Cronbach Alfa katsayıları yeniden hesaplanmıştır.

Tablo 1: Araştırmada Yer Alan Ölçeklere İlişkin Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Kullanılan Ölçekler (Scales)	İfade Sayısı (N of İtems)	Cronbach Alpha Katsayıları (α)
Fakülte Yaşam Niteliği	37	0,943
Fakülteden Memnuniyet (FYN Boyutu)	15	0,848
Öğretim Elemanlarından Memnuniyet (FYN Boyutu)	15	0,919
Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet (FYN Boyutu)	7	0,836
Akademik Öz-Yeterlik	7	0,848
Yaşam Doyumu	5	0,830

Cronbach Alfa Güvenilirlik Katsayısı, ölçeği oluşturan ifadelerin iç tutarlılık güvenilirliğini göstermektedir. Literatüre göre alfa değeri 0,70 veya üzerinde bir değere sahip ise, ölçek güvenilir olarak kabul edilmektedir (Nunally, 1978; Akt. Gürbüz ve Şahin, 2014, s. 305). Araştırmada kullanılan tüm ölçekler kabul edilebilir alfa değeri düzeyi olarak tanımlanan 0,70 üzerinde bir değere sahip olup, araştırma kapsamına alınan söz konusu bu değişkenlerin güvenilir bir şekilde ölçümlendiği söylenilebilir.

Araştırmaya katılan 758 öğrencinin sosyo-demografik özelliklerine (cinsiyet, yaş, vs.) ilişkin, frekans ve yüzde dağılımları Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2: Katılımcıların Sosyo-Demografik Özellikleriyle İlgili Tanımlayıcı İstatistikler

Demografik Özellikler	Katılımcı Sayısı (N)	Yüzde (%)	Demografik Özellikler	Katılımcı Sayısı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet			Yaş		
Erkek	347	45,8	17-19 yaş	50	6,6
Kadın	411	54,2	20-22 yaş	457	60,3
			23-25 yaş	226	29,8
			26-28 yaş	20	2,6
			29 yaş ve üzeri	5	0,7
Toplam	758	100	Toplam	758	100
Bölüm			Sınıf		
İşletme	389	51,3	Hazırlık	3	0,4
İktisat	207	27,3	1.Sınıf	75	9,9
Kamu Yönetimi	112	14,8	2.Sınıf	213	28,1
Uluslararası İlişkiler	50	6,6	3.Sınıf	254	33,5
			4.Sınıf	175	23,1
			Uzatmış	38	5
Toplam	758	100	Toplam	758	100
Öğrenim Türü			Genel Not Ortalaması		
Birinci Öğretim	424	55,9	0,00-1,50	81	10,7
İkinci Öğretim	334	44,1	1,51-2,00	264	34,8
			2,01-2,25	160	21,1
			2,26-2,50	100	13,2
			2,51-2,75	69	9,1
			2,76-3,00	38	5
			3,01-3,50	37	4,9
			3,51-4,00	9	1,2
Toplam	758	100	Toplam	758	100
Ailenin Aylık Geliri			En Uzun Süre Yaşadığınız Yer		
1500 TL ve altı	209	27,6	Köy	116	15,3
1501 TL-3000TL	328	43,3	İlçe	136	17,9
3001 TL-5000 TL	154	20,3	İl	262	34,6
5001 TL-10.000TL	49	6,5	Büyükşehir	244	32,2
10.001 TL ve üzeri	18	2,4			
Toplam	758	100	Toplam	758	100
Üniversite Okurken Kaldığınız Yer			Kendi Memleketinde Okuma		
Ailemin yanı	273	36	Evet	326	43
Öğrenci evi	221	29,2	Hayır	432	57
Devlet yurdu	174	23			
Özel yurt	59	7,8			
Diğer	31	4,1			
Toplam	758	100	Toplam	758	100
Anne Eğitim Durumu			Baba Eğitim Durumu		
Okuryazar değil	116	15,3	Okuryazar değil	22	2,9
İlkokul	334	44,1	İlkokul	250	33
Ortaokul	146	19,3	Ortaokul	172	22,7
Lise	123	16,2	Lise	207	27,3
Üniversite	39	5,1	Üniversite	107	14,1
Toplam	758	100	Toplam	758	100
Aylık Ortalama Harcama Tutarı					
425 TL den az				257	33,9
426 TL-850 TL				366	48,3
851 TL-1500 TL				86	11,3

1501 TL-2000 TL	30	4
2001 TL ve üzeri	19	2,5
Toplam	758	100

Tablo 2’de katılımcılara ait sosyo-demografik özellikleriyle ilgili tanımlayıcı istatistik bilgileri yer almaktadır. Elde edilen bu bulgulara göre; anketimize katılan öğrencilerin % 45,8’i (347 kişi) erkeklerden, %54,2’si (411 kişi) ise kadınlardan oluşmaktadır. Katılımcı öğrencilerin %60,3’ü (457 kişi) 20-22 yaş aralığında, %29,8’i (226 kişi) ise 23-25 yaş aralığında yer almaktadır. Öğrencilerin %51,3’ü (389 kişi) İşletme, %27,3’ü (207 kişi) İktisat, %14,8’i (112 kişi) Kamu Yönetimi ve %6,6’sı (50 kişi) Uluslararası İlişkiler bölümünde okumaktadır. Katılımcı öğrenciler, ağırlıklı olarak 3.sınıf (%33,5 - 254 kişi), 2.sınıf (%28,1- 213 kişi) ve 4.sınıf (%23,1 - 175 kişi) öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin %55,9’u (424 kişi) birinci öğretim, %44,1’i (334 kişi) ikinci öğretimde okumaktadır. Öğrencilerin çoğunluğunun genel not ortalamasının 1,51-2,00 (264 kişi) ve 2,01-2,25 (160 kişi) aralıklarında yer aldığı belirlenmiştir. Katılımcıların %34,6’sının (262 kişi) en uzun süre yaşadıkları yerin il, %32,2’sinin (244 kişi) büyükşehir, %17,9’unun (136 kişi) ilçe, %15,3’ünün (116 kişi) ise köy olduğu tespit edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerine baktığımızda büyük bir çoğunluğunun %43,3’ünün (328 kişi) aylık gelirlerinin 1501-3000 TL arasında olduğu, % 8,9’unun (67 kişi) ise aylık gelirlerinin 5001 TL ve üzeri olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin aylık harcamalarına bakacak olursak büyük çoğunluğunun %48,3’ünün (366 kişi) 426-850 TL arasında harcama yaptığı, %6,5’inin (49 kişi) ise 1501 TL ve üzeri harcama yaptığı görülmektedir. Öğrencilerin aylık harcamalarının ailelerinin aylık gelirlerine göre paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz. Yine katılımcı öğrencilerin % 36’sı (273 kişi) üniversite okurken ailelerinin yanında ikame ederken, %29,2’si (221 kişi) öğrenci evinde, %23’ü (174 kişi) devlet yurdunda kalmaktadır. Katılımcıların anneleri ve babalarının eğitim durumlarına bakıldığında ise, öğrencilerin %44,1’inin (334 kişi) annesinin, %33’ünün (250 kişi) babasının ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin %57’si (432 kişi) kendi memleketinde okumuyorken, %43’ü (326 kişi) kendi memleketinde okumaktadır.

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenler arasındaki ilişkileri test etmek amacıyla yapılan korelasyon analizi sonuçları ise Tablo 3’de verilmiştir.

Değişkenler arasındaki ilişkinin derecesi bu ilişkinin kuvvetini gösterir. Korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında değişen değerler alır. Bu katsayı +1 değerine yakın ise iki değişken arasında pozitif yönlü bir ilişki, -1 değerine yakın ise iki değişken arasında negatif yönlü bir ilişki söz konusudur. Korelasyon katsayısı 0 değerine yakın ise iki değişken arasında anlamlı bir ilişkiden söz etmek pek mümkün değildir. Katsayı 0,00-0,30 arasında değer alıyorsa ilişkinin zayıf, 0,30-0,70 arasında değer alıyorsa ilişkinin orta, 0,70-1,00 arasında değer alıyorsa ise ilişkinin kuvvetli düzeyde olduğu yorumu yapılabilir (Gürbüz ve Şahin, 2014, s. 254).

Tablo 3: Değişkenlere Ait Ortalama, Standart Sapma ve Korelasyon Katsayıları (N=758)

Değişkenler	Ort.	S.S.	1	2	3	4	5
(1) Fakülteden Memnuniyet (FYN Boyutu)	2,96	0,67	1				
(2) Öğretim Elemanlarından Memnuniyet (FYN Boyutu)	3,24	0,77	0,706**	1			
(3) Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet (FYN Boyutu)	3,05	0,82	0,681**	0,667**	1		
(4) Akademik Öz-Yeterlik	3,45	0,80	0,343**	0,334**	0,331**	1	
(5) Yaşam Doyumu	3,01	0,92	0,324**	0,311**	0,309**	0,357**	1

**r (Korelasyon katsayısı) p<0,01 düzeyinde anlamlı korelasyon (çift kuyruklu)

Tablo 3’te fakülte yaşam niteliğinin boyutları olan; fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet ile akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu arasındaki korelasyon ilişkisi, her bir boyuta ait ortalama ve standart sapmalar

görülmektedir. Elde edilen bulgulara göre, fakülte yaşam niteliği boyutları (fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet) ile akademik öz-yeterlik, yaşam doyumu düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde ($0,30 < r < 0,70$; $p < 0,01$); akademik öz-yeterlik ile yaşam doyumu düzeyleri arasında da pozitif yönde orta düzeyde ($0,30 < r < 0,70$; $p < 0,01$) anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Yani elde edilen bu bulgular doğrultusunda; öğrencilerin fakülte yaşam niteliğine ilişkin algıları olumlu yönde arttıkça, akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu düzeylerinin de arttığı, bununla birlikte, akademik öz-yeterlik düzeyleri arttıkça yaşam doyumu düzeylerinin de arttığı söylenebilmektedir.

Değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerlerine bakıldığında ise; öğrencilerin fakülte yaşam niteliği boyutlarından olan öğretim elemanlarından duydukları memnuniyetin sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden, fakülteden duydukları memnuniyete göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenler arasındaki etkileri test etmek amacıyla yapılan regresyon analizleri sonuçları ise aşağıda yer alan tablolarda verilmiştir.

Regresyon analizi sonucunda R² (belirlilik katsayısı) değeri elde edilir. Bu elde edilen değer; bağımlı değişkendeki değişimin yüzde kaçının bağımsız değişken tarafından açıklandığını gösterir (Küçüksille, 2014, s. 203). Elde edilen F değeri ise, gözlemlenen değerlerin, regresyon modeline ne kadar uyum sağladığı hakkında bilgi verir. F istatistiği ve anlamlılık düzeyine bakıldığında $p < 0,05$ ise, modelin bütünü ile istatistiksel olarak anlamlı olduğu sonucuna ulaşılır. Ayrıca modeldeki katsayıların tahmin değerlerinden olan standardize edilmemiş regresyon denklemindeki katsayıyı ifade eden “B” değeri (regresyon katsayısı); x’deki (bağımsız değişken) bir birim artışa karşılık y’deki (bağımlı değişken) değişim miktarını gösterir (Gürbüz ve Şahin, 2014, s. 263-265; Küçüksille, 2014, s. 203). Standardize katsayısı (Beta) ise, basit regresyon analizinde iki değişken arasındaki ilişkiyi gösteren r katsayısı ile aynıdır. Çoklu regresyon analizinde ise, bağımlı değişkeni açıklamada anlamlı katkıları olan bağımsız değişkenlerin önem sırasını gösterir. En yüksek beta değerine sahip olan değişken, görece olarak en önemli bağımsız değişkendir (Gürbüz ve Şahin, 2014, s. 269; Küçüksille, 2014, s. 269).

Tablo 4: Fakülte Yaşam Niteliği Boyutlarının Akademik Öz-Yeterlik Düzeyi Üzerine Etkisi (Çoklu Regresyon Analizi)

Bağımsız Değişkenler	B	β	T	p	R ²	Düzeltilmiş R ²
Fakülteden Memnuniyet	0,186	0,156	3,000	0,003	0,143	0,140
Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	0,139	0,134	2,621	0,009		
Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	0,133	0,136	2,755	0,006		

Bağımlı Değişken: Akademik Öz-yeterlik
Not: F = 41,940; $p < 0,001$

Tablo 4’te fakülte yaşam niteliğinin boyutlarının (fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet) öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeyi üzerindeki etkisini araştırmak üzere yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları istatistiksel olarak anlamlıdır (F= 41,940; $p < 0,001$). Fakülte yaşam niteliğinin boyutları akademik öz-yeterlik düzeyinin %14’ünü açıklamaktadır (düzeltilmiş R²= 0,140). Beta katsayılarına baktığımızda ise; tüm bağımsız değişkenler regresyon modelinde sokulduğu zaman akademik öz-yeterlik düzeyini açıklamada fakülteden memnuniyetin ($\beta = 0,156$, $p < 0,05$); öğretim elemanlarından memnuniyetin ($\beta = 0,134$, $p < 0,05$); sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyetin ($\beta = 0,136$, $p < 0,05$) anlamlı katkısının olduğu görülmektedir. En yüksek beta değerine sahip olan fakülteden memnuniyetin görece olarak en önemli bağımsız değişken olduğu söylenebilmektedir. Yani bağımsız değişken olan fakülte yaşam niteliğinin boyutlarının, araştırmanın bağımlı değişkeni olan akademik öz-yeterlik düzeyini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Tablo 5: Fakülte Yaşam Niteliği Boyutlarının Yaşam Doyumu Üzerine Etkisi (Çoklu Regresyon Analizi)

Bağımsız Değişkenler	B	β	T	p	R ²	Düzeltilmiş R ²
Fakülteden Memnuniyet	0,216	0,158	3,017	0,003	0,126	0,122
Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	0,139	0,117	2,279	0,023		
Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	0,137	0,123	2,460	0,014		

Bağımlı Değişken: Yaşam Doyumu
Not: F = 36,111; p<0,001

Tablo 5'te fakülte yaşam niteliğinin boyutlarının (fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet) öğrencilerin yaşam doyum düzeyi üzerindeki etkisini araştırmak üzere yapılan çoklu regresyon analizi sonuçları istatistiksel olarak anlamlıdır (F= 36,111; p<0,001). Fakülte yaşam niteliğinin boyutları yaşam doyum düzeyinin %12,2'sini açıklamaktadır (düzeltilmiş R²= 0,122). Beta katsayılarına baktığımızda ise; tüm bağımsız değişkenler regresyon modelinde sokulduğu zaman yaşam doyum düzeyini açıklamada fakülteden memnuniyetin (β = 0,158, p<0,05); öğretim elemanlarından memnuniyetin (β = 0,117, p<0,05); sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyetin (β = 0,123, p<0,05) anlamlı katkısının olduğu görülmektedir. En yüksek beta değerine sahip olan fakülteden memnuniyetin görece olarak en önemli bağımsız değişken olduğu söylenebilmektedir. Yani bağımsız değişken olan fakülte yaşam niteliğinin boyutlarının, araştırmanın bağımlı değişkeni olan yaşam doyum düzeyini olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Tablo 6: Akademik Öz-Yeterliğin Yaşam Doyumu Üzerine Etkisi (Basit Regresyon Analizi)

Bağımsız Değişken	B	β	T	p	R ²	Düzeltilmiş R ²
Akademik Öz-Yeterlik	0,407	0,357	10,508	0,000	0,127	0,126

Bağımlı Değişken: Yaşam Doyumu
Not: F = 110,422; p<0,001

Tablo 6'da akademik öz-yeterliğin yaşam doyumunu üzerindeki etkisini araştırmak üzere yapılan basit doğrusal regresyon analizi sonucuna göre; bağımsız değişken olan akademik öz-yeterliğin araştırmanın bağımlı değişkeni olan yaşam doyumunu olumlu yönde etkilediği (β = 0,357) ve iki değişken arasında anlamlı ilişki (F= 110,422; p<0,001) olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Akademik öz-yeterlik yaşam doyumunun %12,6'sını açıklamaktadır (düzeltilmiş R²= 0,126). Standardize edilmemiş regresyon denklemindeki katsayıya (B değeri) göre; akademik öz-yeterlik düzeyindeki bir birimlik artışın, yaşam doyumunu üzerinde 0,407 birimlik artış sağladığı görülmektedir (p<0,05).

Araştırma kapsamında ele alınan değişkenlere ilişkin görüşlerin bazı sosyo-demografik özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini tespit edebilmek için parametrik testlerden T-Testi ve ANOVA analizleri yapılmıştır. Yapılan bu analizler sonucunda bazı anlamlı farklılıkların olduğu tespit edilmiştir. Bu bölümde sadece anlamlı farklılık gösteren değişkenler ile ilgili bulgulara ve tablolara yer verilmiştir.

Öğrencilerin fakülte yaşam niteliği, akademik öz-yeterlik, yaşam doyumunu düzeylerine ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği 758 öğrenciden elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Yapılan T-Testi analizi sonuçları Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7: Cinsiyet Açısından Akademik Öz-Yeterlik Düzeyi Farklılaşması (Bağımsız İki Örnek T-Testi Analizi)

Değişken	Cinsiyet	N	Ortalama	Std.Sap.	Serb.Derecesi	t	p
Akademik Öz-yeterlik	Erkek	347	3,5492	0,83092	756	2,831	0,005
	Kadın	411	3,3834	0,77956			

Tablo 7’de yapılan T-Testi analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerinin cinsiyetlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t(756)= 2,831$; $p<0,05$). Erkek öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerinin ortalaması (ort.=3,55; S.S=0,83), kız öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerine ilişkin görüşlerinin ortalamasından (ort.=3,38; S.S=0,78) daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlar erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla akademik öz-yeterlik düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin fakülte yaşam niteliği, akademik öz-yeterlik, yaşam doyumu düzeylerine ilişkin görüşlerinin eğitim gördükleri öğrenim türüne göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği 758 öğrenciden elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Yapılan T-Testi analizi sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8: Eğitim Görülen Öğrenim Türü Açısından Yaşam Doyumu Düzeyi Farklılaşması (Bağımsız İki Örnek T-Testi Analizi)

Değişken	Cinsiyet	N	Ortalama	Std.Sap.	Serb.Derecesi	t	p
Yaşam Doyumu	Birinci Öğretim	424	2,9024	0,88550	756	-3,676	0,000
	İkinci Öğretim	334	3,1479	0,94690			

Tablo 8’de yapılan T-Testi analizi sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerine ilişkin görüşlerinin eğitim gördükleri öğrenim türüne göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir ($t(756)= -3,676$; $p<0,05$). İkinci öğretimde eğitim gören öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerine ilişkin görüşlerinin ortalaması (ort.=3,15; S.S=0,95), birinci öğretimde eğitim gören öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerine ilişkin görüşlerinin ortalamasından (ort.=2,90; S.S=0,89) daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlar ikinci öğretimde eğitim gören öğrencilerin birinci öğretimde eğitim gören öğrencilerden daha fazla yaşam doyum düzeyine sahip olduğunu göstermektedir.

Öğrencilerin fakülte yaşam niteliği, akademik öz-yeterlik, yaşam doyumu düzeylerine ilişkin görüşlerinin okudukları bölümlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği 758 öğrenciden elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Yapılan ANOVA analizi sonuçları Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9: Okunulan Bölüm Açısından Fakülte Yaşam Niteliği Boyutları, Yaşam Doyumu Düzeyi Farklılaşması (ANOVA Analizi)

Değişkenler		Kareler Toplamı	Serb.Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Fakülteden Memnuniyet	Gruplar arası	4,000	3	1,333	2,952	0,032
	Gruplar içi	340,635	754			
	Genel	344,635	757			
Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	Gruplar arası	29,135	3	9,712	17,058	0,000
	Gruplar içi	429,279	754			
	Genel	458,414	757			
Sınıf Ortamı ve Öğrenci İlişkilerinden Memnuniyet	Gruplar arası	16,253	3	5,418	8,232	0,000
	Gruplar içi	496,222	754			
	Genel	512,475	757			
Yaşam Doyumu	Gruplar arası	11,334	3	3,778	4,520	0,004
	Gruplar içi	630,182	754			
	Genel	641,516	757			

Elde edilen bulgulara göre; farklı bölümlerde okuyan öğrencilerin, fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet (FYN boyutları) ($F= 2,952$; $p<0,05$; $F= 17,058$; $p<0,05$; $F= 8,232$; $p<0,05$) ve yaşam doyumu düzeylerine ($F= 4,520$; $p<0,05$) ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (Tablo 9).

Her bir araştırma değişkeni için anlamlı farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için Post-Hoc (Çoklu Karşılaştırma) testlerinden biri olan Tukey-HSD testi yapılmıştır. Bu test sonucunda elde edilen bulgulara göre; İşletme (ort.=3,42; S.S=0,75) ve İktisat (ort.=3,05; S.S=0,76),

Kamu Yönetimi (ort.=2,96; S.S=0,77) bölümlerinde okuyan öğrencilerin öğretim elemanlarından memnuniyet düzeyleri arasında, İşletme (ort.=3,18; S.S=0,81) ve İktisat (ort.=2,99; S.S=0,86), Kamu Yönetimi (ort.=2,76; S.S=0,72) bölümlerinde okuyan öğrencilerin sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür.

Yine İşletme (ort.=3,02; S.S=0,68) ve Kamu Yönetimi (ort.=2,81; S.S=0,52) bölümlerinde okuyan öğrencilerin fakülteden memnuniyet düzeyleri arasında, İşletme (ort.=3,10; S.S=0,91) ve Kamu Yönetimi (ort.=2,77; S.S=0,92) bölümlerinde okuyan öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Yani İşletme bölümünde okuyan öğrencilerin fakülteden, öğretim elemanlarından, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet düzeyleri ile yaşam doyumu düzeylerinin İktisat ve Kamu Yönetimi bölümlerinde okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin fakülte yaşam niteliği, akademik öz-yeterlik, yaşam doyumu düzeylerine ilişkin görüşlerinin kaçınıcı sınıfta olduklarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği 758 öğrenciden elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Yapılan ANOVA analizi sonuçları Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 10: Sınıf Açısından Fakülte Yaşam Niteliği Boyutu (Öğretim Elemanlarından Memnuniyet) Farklılaşması (ANOVA Analizi)

Değişken		Kareler Toplamı	Serb.Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Öğretim Elemanlarından Memnuniyet	Gruplar arası	8,638	5	1,728	2,889	0,014
	Gruplar içi	449,776	752	0,598		
	Genel	458,414	757			

Elde edilen bulgulara göre; öğrencilerin kaçınıcı sınıfta olduklarına göre, öğretim elemanlarından memnuniyet (FYN boyutu) (F= 2,889; p<0,05) düzeylerine ilişkin görüşlerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir (Tablo 10).

Araştırma değişkeni için anlamlı farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için Post-Hoc (Çoklu Karşılaştırma) testlerinden biri olan Tukey-HSD testi yapılmıştır. Bu test sonucunda elde edilen bulgulara göre; 3.sınıfta (ort.=3,36; S.S=0,74) ve 2.sınıfta (ort.=3,11; S.S=0,83) okuyan öğrencilerin öğretim elemanlarından memnuniyet düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Yani 3.sınıfta okuyan öğrencilerin öğretim elemanlarından memnuniyet düzeylerinin 2.sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin fakülte yaşam niteliği, akademik öz-yeterlik, yaşam doyumu düzeylerine ilişkin görüşlerinin genel not ortalamalarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği 758 öğrenciden elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Yapılan ANOVA analizi sonuçları Tablo 11'de yer almaktadır.

Tablo 11: Genel Not Ortalaması Açısından Akademik Öz-Yeterlik Düzeyi Farklılaşması (ANOVA Analizi)

Değişken		Kareler Toplamı	Serb.Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Akademik Öz-Yeterlik	Gruplar arası	32,989	7	4,713	7,680	0,000
	Gruplar içi	460,234	750	0,614		
	Genel	493,223	757			

Elde edilen bulgulara göre; farklı genel not ortalamasına sahip öğrencilerin, akademik öz-yeterlik (F= 7,680; p<0,05) düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (Tablo 11).

Araştırma değişkeni için anlamlı farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için Post-Hoc (Çoklu Karşılaştırma) testlerinden biri olan Tukey-HSD testi yapılmıştır. Bu test sonucunda elde edilen bulgulara göre; 3,01-3,50 (ort.=3,81; S.S=0,71) ve 2,76-3,00 (ort.=3,77; S.S=0,97), 2,51-2,75 (ort.=3,73; S.S=0,73), 2,26-2,50 (ort.=3,51; S.S=0,79), 2,01-2,25 (ort.=3,48;

S.S=0,75), 1,51-2,00 (ort.=3,39; S.S=0,76), 0,00-1,50 (ort.=3,01; S.S=0,86) aralıklarında genel not ortalamasına sahip olan öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Yani genel not ortalaması 3,01-3,50 aralığında yer alan öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerinin genel not ortalaması 0,00-1,50 aralığında yer alan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Öğrencilerin fakülte yaşam niteliği, akademik öz-yeterlik, yaşam doyumu düzeylerine ilişkin görüşlerinin aylık ortalama harcama tutarlarına göre anlamlı farklılık gösterip göstermediği 758 öğrenciden elde edilen veri üzerinden araştırılmıştır. Yapılan ANOVA analizi sonuçları Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12: Aylık Ortalama Harcama Tutarı Açısından Akademik Öz-Yeterlik, Yaşam Doyumu Düzeyi Farklılaşması (ANOVA Analizi)

Değişkenler		Kareler Toplamı	Serb.Derecesi	Kareler Ortalaması	F	p
Akademik Öz-Yeterlik	Gruplar arası	8,458	4	2,114	3,284	0,011
	Gruplar içi	484,766	753	0,644		
	Genel	493,223	757			
Yaşam Doyumu	Gruplar arası	33,388	4	8,347	10,335	0,000
	Gruplar içi	608,128	753	0,808		
	Genel	641,516	757			

Elde edilen bulgulara göre; aylık ortalama harcama tutarları farklı olan öğrencilerin, akademik öz-yeterlik (F= 3,284; p<0,05) ve yaşam doyumu (F= 10,335; p<0,05) düzeylerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (Tablo 12).

Araştırma değişkeni için anlamlı farklılıkların hangi ikili gruplardan kaynaklandığını tespit etmek için Post-Hoc (Çoklu Karşılaştırma) testlerinden biri olan Tukey-HSD testi yapılmıştır. Bu test sonucunda elde edilen bulgulara göre; 425 TL den az (ort.=3,31; S.S=0,83) ve 851TL-1500 TL (ort.=3,56; S.S=0,77), 1501TL-2000 TL (ort.=3,57; S.S=1,13), 2001 TL ve üzerinde (ort.=3,58; S.S=0,81) aylık ortalama harcama tutarları olan öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Yani aylık ortalama harcama tutarları fazla olan öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerinin aylık ortalama harcama tutarları az olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yine 425 TL-850 TL (ort.=3,01; S.S=0,82) ve 1501TL-2000 TL (ort.=3,51; S.S=1,17), 2001 TL ve üzerinde (ort.=3,75; S.S=1,16) aylık ortalama harcama tutarları olan öğrencilerin yaşam doyumu düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu görülmüştür. Yani aylık ortalama harcama tutarları fazla olan öğrencilerin yaşam doyumu düzeylerinin aylık ortalama harcama tutarları az olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Fakültelerdeki yaşam niteliğinin araştırılması; öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerini sağlayabilmek adına oldukça önemli bir konu olarak değerlendirilmektedir. Çünkü fakültelerin, öğrencilerin üniversite yaşamlarının önemli bir bölümünü geçirdikleri yer olduğu bilinmektedir. Bu amaçla üniversite öğrencilerinin akademik öz-yeterlik düzeyleri ve yaşam doyumları ile fakülte yaşam niteliği arasında önemli ilişkilerin olduğu düşünülerek yapılan bu çalışmada elde edilen sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

- Yapılan frekans analizleri sonuçlarına göre; araştırmamıza katılan öğrencilerin çoğunluğu kız öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu 20-22 yaş ve 23-25 yaş aralığında yer almaktadır. Katılımcı öğrencilerin 389’u İşletme bölümünde, 207’si İktisat bölümünde, 112’si Kamu Yönetimi bölümünde ve 50’si Uluslararası İlişkiler bölümünde okumaktadır. Katılımcıların çoğunluğu 3. sınıf (254 kişi), 2. sınıf (213 kişi) ve 4. sınıf (175 kişi) öğrencilerinden oluşmaktadır ve okulunu uzatan öğrenci sayısı 38 kişi, hazırlık sınıfında okuyan 3 kişi, 1.sınıfta okuyan öğrenci sayısı ise 75 kişidir. 424 öğrenci birinci öğretimde, 334 öğrenci ise ikinci öğretimde okumaktadır. Çoğunlukla öğrencilerin genel not

ortalamları, 1,51-2,00 ile 2,01-2,75 aralıklarında yer almaktadır. Bu bulgudan hareketle öğrencilerin çoğunluğunun genel not ortalamasının çok yüksek olmadığı söylenebilmektedir. Ayrıca katılımcı öğrenciler yoğun olarak üniversite okurken ailelerinin yanında (273 kişi), öğrenci evinde (221 kişi) ve devlet yurdunda (174 kişi) kalmaktadır. Katılımcıların çoğunluğunun en uzun süre yaşadıkları yerin il ve büyükşehir olduğu tespit edilmiştir. Katılımcı öğrencilerin ailelerinin aylık gelirlerine baktığımızda; büyük bir çoğunluğunun (328 kişi) aylık gelirlerinin 1501-3000 TL arasında olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin aylık harcamalarına bakacak olursak; büyük çoğunluğunun (366 kişi) 426-850 TL arasında harcama yaptığı görülmektedir. Öğrencilerin aylık harcamalarının ailelerinin aylık gelirlerine göre paralellik gösterdiğini söyleyebiliriz. Katılımcıların anneleri ve babalarının eğitim durumlarına bakıldığında ise, öğrencilerin %44,1'inin (334 kişi) annesinin, %33'ünün (250 kişi) babasının ilköğretim mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcı öğrencilerin büyük bir çoğunluğu kendi memleketinde okumamaktadır.

- Yapılan korelasyon analizinin sonucuna göre; fakülte yaşam niteliği boyutları (fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet) ile akademik öz-yeterlik, yaşam doyumu düzeyleri arasında pozitif yönde orta düzeyde; akademik öz-yeterlik ile yaşam doyumu düzeyleri arasında da pozitif yönde orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda öğrencilerin fakülte yaşam niteliğine ilişkin algıları olumlu yönde arttıkça, akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu düzeylerinin de arttığı, bununla birlikte, akademik öz-yeterlik düzeyleri arttıkça yaşam doyumu düzeylerinin de arttığı söylenebilmektedir. Bu araştırma sonuçları literatürde yer alan araştırma sonuçları ile de paralellik göstermektedir. Örneğin; Pekel (2016) 867 öğrenci üzerinde yaptığı araştırma sonucunda, akademik öz yeterlik ile üniversite yaşam kalitesi arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu tespit etmiştir. Yine Akgündüz (2013) Kuşadası bölgesindeki konaklama işletmelerinde çalışan 233 işgören üzerinde yaptığı araştırma sonucunda; yaşam doyumu ve öz yeterlik arasında anlamlı ve pozitif yönlü bir ilişkinin olduğunu belirlemiştir. Yine Aydın (2011) Sakarya Üniversitesi'nde okuyan 526 öğrencinin üzerinde yaptığı araştırma sonucunda; genel öz-yeterlik düzeyi arttıkça yaşam doyum düzeyinin de arttığını tespit etmiştir.
- Değişkenlere ait ortalama ve standart sapma değerlerine bakıldığında ise; öğrencilerin fakülte yaşam niteliği boyutlarından olan öğretim elemanlarından duydukları memnuniyetin sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden, fakülteden duydukları memnuniyete göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Yani öğrencilerin öğretim elemanlarıyla olan etkileşimlerinden duydukları memnuniyet düzeylerinin, fakültenin bir parçası olmaktan ve öğrenciler arasında kurdukları etkileşimlerinden duydukları memnuniyet düzeyine göre daha yüksek seviyede olduğu söylenebilir.
- Yapılan regresyon analizlerinin sonucuna göre; öğrencilerin fakülteden memnuniyet, öğretim elemanlarından memnuniyet, sınıf ortamından ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet (FYN boyutları) düzeylerinin akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu algılarını olumlu yönde etkilediği tespit edilmiştir. Akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu algıları üzerindeki bu olumlu etkide, fakülte yaşam niteliği boyutlarından fakülteden memnuniyetin görece olarak en önemli bağımsız değişken olduğu söylenebilmektedir. Yine öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerinin de yaşam doyumu algılarını olumlu yönde etkilediği belirlenmiştir.
- Yapılan T-Testi analizlerinin sonuçlarına göre; öğrencilerin cinsiyetleri açısından akademik öz-yeterlik düzeyine ilişkin görüşlerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin kız öğrencilerden daha fazla akademik öz-yeterlik düzeyine sahip olduğu belirlenmiştir. Aydın (2011, s. 85) tarafından yapılan araştırmanın sonucunda da benzer bir bulgu elde edilmiştir. Üniversite öğrencilerinin cinsiyetlerine göre genel öz-yeterlik düzeylerinde anlamlı farklılığın olduğu sonucuna ulaşılmıştır ve üniversiteli erkeklerde

genel öz-yeterlik inancının kızlardan daha yüksek olduğu bulunmuştur. Akademik öz-yeterlik inancının erkek öğrencilerde daha yüksek olmasının sebebinin baskın, atılgan, bağımsız olma ve güçlü kişiliğe sahip olma gibi rollerin Türk kültüründe erkek çocuklara daha çok atfedilmesinden kaynaklandığı düşünülebilir (Özkan ve Lajunen, 2005, s. 109). Yine öğrencilerin eğitim gördükleri öğrenim türü açısından yaşam doyumu düzeylerine ilişkin görüşlerinin anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiştir. İkinci öğretimde eğitim gören öğrencilerin birinci öğretimde eğitim gören öğrencilerden daha fazla yaşam doyum düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Yani bu bulgu doğrultusunda; öğrencilerin okulda eğitim gördükleri saatler arasındaki farklılıkların onların yaşam doyumuna etki eden bir faktör olduğu söylenebilmektedir. İkinci öğretimde eğitim gören öğrencilerin yaşam doyum düzeylerinin yüksek olmasının sebebinin, araştırmanın yapıldığı üniversitenin hem gece hem de gündüz yaşanır bir ortama sahip olmasından, öğrencilerin özellikle gündüz saatlerinde kendilerine daha çok zaman ayırabilmelerinden kaynaklandığı düşünülebilir.

- Yapılan ANOVA analizlerinin sonuçlarına göre ise; İşletme bölümünde okuyan öğrencilerin fakülteden, öğretim elemanlarından, sınıf ortamı ve öğrenci ilişkilerinden memnuniyet düzeyleri ile yaşam doyumu düzeylerinin İktisat ve Kamu Yönetimi bölümlerinde okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu farklılığın, bölümlerin sahip olduğu öğrenci, öğretim elemanı profiliyle ilgili olduğu ya da araştırmanın yapıldığı İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesinde bölümlerin açılma yıllarıyla ve sahip olunan öğretim elemanlarının kadrosunun zenginliğiyle ilgili olduğu düşünülebilir. Yine 3.sınıfta okuyan öğrencilerin öğretim elemanlarından memnuniyet düzeylerinin 2.sınıfta okuyan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu farklılığın sebebinin, üst sınıfta okuyan öğrencilerin öğretim elemanlarıyla daha fazla zaman geçirmelerinden ve ilişkilerinin gelişmesinden kaynaklandığı düşünülebilir. Yine genel not ortalaması 3,01-3,50 aralığında yer alan öğrencilerin akademik öz-yeterlik düzeylerinin genel not ortalaması 0,00-1,50 aralığında yer alan öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bunun sebebinin de akademik açıdan başarılı bir görev tamamlamanın bireylerde stres düzeyini azaltmasından bunun da hem yaşam doyumu hem de akademik performans düzeyini yükseltmesinden kaynaklanabileceği düşünülebilir (Chun ve Choi, 2005, s. 251). Yine aylık ortalama harcama tutarları fazla olan öğrencilerin akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu düzeylerinin aylık ortalama harcama tutarları az olan öğrencilere göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu farklılığın, bireylerin kendisinin belirli standart veya standartlara göre belirlemiş oldukları yaşam şartlarıyla var olan durumlarının uyuşmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Bu uyuşmanın sonucunda da bireylerin yüksek düzeyde yaşam doyumuna, akademik öz-yeterlik inancına ulaşabildikleri düşünülebilir.

Bu araştırmanın sonuçlarından yararlanarak şu önerilerde bulunulabilir:

- Fakülte yaşam niteliğinin artırılması adına, fakülte yönetiminin öğrencilerin akademik, sosyal ve kültürel açıdan gelişimlerinde önemli bir rol oynayabilecek etkinlikleri üretmesi öğrenci ihtiyaçlarının etkin bir şekilde giderilmesine yardımcı olabilecektir. Ayrıca bu etkinliklerin değerlendirmesi de gerekmektedir. Yine düzenli olarak üniversitelerin de, fakülte yaşamının niteliği ile ilgili araştırmalar yaparak, bu araştırmalardan elde edilen sonuçlar doğrultusunda niteliği arttırabilmek adına eylem planları ve politikalar geliştirmeleri gerekmektedir.
- Üniversitelerin, öğrencilerin akademik öz-yeterlik ve yaşam doyumu düzeylerini arttırıcı akademik danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunmaları, bireysel ve grup etkinlikleri düzenlemeleri oldukça faydalı olabilir.
- İlerde yapılacak olan araştırmalarda, öğrencilerin fakülte yaşamının niteliğine ilişkin algılarını etkileyen nedenler, özel üniversiteler ve devlet üniversiteleri karşılaştırmalı olarak, farklı araştırma yöntemlerinden de yararlanılarak ortaya koyulabilir. Araştırmanın İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi öğrencileri üzerinde gerçekleştirilmesi ve sadece bir devlet

üniversitesinde yapılmış olması araştırma sonuçlarının genellenebilirliğini sınırlandırmaktadır. Bu nedenle, değişkenlerin farklı fakülteler ve üniversiteler açısından da incelenmesi yararlı olabilir.

KAYNAKÇA

- Akbay, S. E. & Gizir, C. A. (2010). "Cinsiyete Göre Üniversite Öğrencilerinde Akademik Erteleme Davranışı: Akademik Güdülenme, Akademik Özyeterlik ve Akademik Yükleme Stillerinin Rolü", Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 6 (1): 60-78.
- Akgündüz, Y. (2013). "Konaklama İşletmelerinde İş Doyumu, Yaşam Doyumu ve Öz Yeterlilik Arasındaki İlişkinin Analizi", CBU Sosyal Bilimler Dergisi, 11 (1): 180-204.
- Anderson, C. S. (1982). "The Search for School Climate: A Review of the Research", Review of Educational Research, 52: 368-420.
- Andrews, F. M. & Withey, S. B. (1976). Social Indicators of Well-Being: America's Perception of Life Quality, New York: Plenum.
- Argon, T. & Kösterelioğlu, M. A. (2009). "Üniversite Öğrencilerinin Üniversite Yaşam Kalitesi ve Fakülte Kültürüne İlişkin Algıları", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 8 (30): 43-61.
- Aydiner, B. B. (2011). "Üniversite Öğrencilerinin Yaşam Amaçlarının Alt Boyutlarının Genel Öz-Yeterlik, Yaşam Doyumu ve Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adapazarı.
- Bandura, A. (1977). "Self-Efficacy: Toward a Unifyingtheory Behavioral Change", Psychological Review, 84 (2):191-215.
- Bandura, A. (1997). Self-Efficacy: The Exercise of Control, New York: Freeman.
- Bekmezci, M. & Mert, İ. S. (2013). "Yaşam Tatmini Ölçeğinin Türkçede Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması", 1. Örgütsel Davranış Kongresi Bildiriler Kitabı, Sakarya Üniversitesi, 15-16 Kasım 2013, 433-441, Sakarya.
- Braun, E. & Gusy, B. (2004). "Perspektiven der Lehrevaluation", In: Krampen G, Zayer H (Hrsg) Didaktik und Evaluation in der Psychologie, Hogrefe, Göttingen.
- Caprara, G. V. & Cervone, D. (2003). "A Conception of Personality for a Psychology of Human Strengths: Personality as an Agentic, Self Regulating System", Ed.: L. G. Aspinwall, U. M. Staudinger, A Psychology of Human Strengths: Fundamental Questions and Future Directions for a Positive Psychology, Washington: DC American Psychological Association, 61-74.
- Cervone, D.; Jiwani, N. & Wood, R. (1991). "Goal-Setting and the Differential Influence of Self-Regulatory Processes on Complex Decision-Making Performance", Journal of Personality and Social Psychology, 61: 257-266.
- Chemers, M. M.; Hu, L. & Garcia, B. F. (2001). "Academic Self-Efficacy and the First-Year College Student Performance and Adjustment", Journal of Educational Psychology, 93 (1): 55-64.
- Chun, A. H. C. & Choi, J. N. (2005). "Rethinking Procrastination: Positive Effects of "Active" Procrastination Behavior on Attitudes and Performance", The Journal of Social Psychology, 145: 245-264.
- Çokluk Bökeoğlu, Ö. & Yılmaz, K. (2007). "Üniversite Öğrencilerinin Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin Görüşlerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 40 (2): 179-204.
- Çivitci, A. (2012). "Üniversite Öğrencilerinde Genel Yaşam Doyumu ve Psikolojik İhtiyaçlar Arasındaki İlişkiler", Ç.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21 (2): 321-336.
- Dağlı, A. & Baysal, N. (2016) "Yaşam Doyumu Ölçeğinin Türkçe' ye Uyarlanması: Geçerlik ve Güvenirlilik Çalışması", Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15 (59): 1250-1262.
- Diener, E. (1984). "Subjective Well-Being", Psychological Bulletin, 95: 542-575.
- Diener, E.; Emmons, R. A.; Larsen, R. J. & Griffin, S. (1985). "The Satisfaction with Life Scale", Journal of Personality Assessment, 49 (1): 71-75.

- Diener, E. (2000). "Subjective Well-Being: The Science of Happiness and a Proposal for Anational Index", *American Psychologist*, 55 (1): 34-43.
- Epstein, J. L. & McPartland, J. M. (1976a). "Classroom Organization and the Quality of School Life", Maryland: Center for Social Organization of Schools, <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED135041.pdf> Erişim Tarihi (24.04.2017).
- Epstein, J. L. & McPartland, J. M. (1976b). "The Concept and Measurement of the Quality of School Life", *American Educational Research Journal*, 13 (1): 15-30.
- Gürbüz, S. & Şahin, F. (2014). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri Felsefe-Yöntem-Analiz*, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- Huang, C. (2013). "Gender Differences in Academic Self-Efficacy: A Meta-Analysis", *European Journal of Psychology of Education*, 28: 1-35.
- Jerusalem, M. & Schwarzer, R. (1981). Fragebogen Zur Erfassung Von "Selbstwirksamkeit. Skalen zur Befindlichkeit und Persoenlichkeit", In R. Schwarzer (Hrsg.). (Forschungsbericht No. 5), Berlin: Freie Universitaet, Institut fuer Psychologie.
- Küçükşille, E. (2014). "Basit Doğrusal Regresyon", "Çoklu Doğrusal Regresyon Modeli", Ed.: Şeref Kalaycı, SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri, 6. Baskı, Ankara.
- Karatzias, A.; Athanasiou, V. P., Power, K. G. & Swanson, V. (2001). "Quality of School Life: a Cross-Cultural Study of Greek and Scottish Secondary Pupils", *European Journal of Education*, 36 (1): 91-105.
- Locke, E. A. & Latham, G. P. (1990). *A Theory of Goal Setting and Task Performance*, Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Lunenberg, F. C. & Schmidt, L. J. (1988). "Pupil Control Ideology and Behavior and Quality of School Life," Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association, New Orleans, <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED294938.pdf> Erişim Tarihi (24.04.2017).
- Luthans, F. & Youssef, C. M. (2004). "Human, Social and Now Positive Psychological Capital Management: Investing in People for Competitive Advantage", *Organizational Dynamics*, 33 (2): 143-160.
- Luthans, F.; Luthans K. W. & Luthans, B. C. (2004). "Positive Psychological Capital: Beyond Human and Social Capital", *Business Horizons*, 47 (1): 45-50.
- Luthans, F.; Avey, J. B., Avolio, B. J., Norman, S. M. & Combs, G. M. (2006). "Psychological Capital Development: Toward a Micro-Intervention", *Journal of Organizational Behavior*, 27: 387-393.
- Mcauley, E.; Duncan, T. E. & Mcelroy, M. (1989). "Self-Efficacy Cognitions and Causal Attributions for Children's Motor Performance: An Exploratory Investigation", *Journal of Genetic Psychology*, 150: 65-73.
- Mert, İ. S. & Bekmezci, M. (2016). "Kariyerli Aile Çalışanlarında İş ve Yaşam Tatmini", *Türk Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 1 (1): 46-57.
- Milbrath, L. W. & Doyno, V. (1987). "A Study of the Quality of University Life: Suny at Bufalo", *Social Indicator Research*, 19: 173-190.
- Nunally, J. C. (1978). *Psychometric Theory*, McGraw-Hill, New York.
- Özdemir, M. (2012). "Üniversite Öğrencilerinin Okul Yaşamının Niteliğine İlişkin Algılarının Cinsiyet ve Fakülte Değişkenlerine Göre İncelenmesi", *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18 (2): 225-242.
- Özdemir, S.; Kılınç, A. Ç., Öğdem, Z. & Er, E. (2013). "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Fakülte Yaşamının Niteliğine İlişkin Memnuniyet Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi", *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 3 (3): 228-235.
- Özdemir, M. (2015). "Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Duygusal Zekâları ile Yaşam Doyumlarının İncelenmesi", *Yüksek Lisans Tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum*.
- Özkan, T. & Lajunen, T. (2005). "Masculinity, Femininity, and the Bem Sex Role Inventory in Turkey", *Sex Roles*, 52: 103-110.
- Özgür, G.; Babacan Gümüş, A. & Durdu, B. (2010). "Evde ve Yurtta Kalan Üniversite Öğrencilerinde Yaşam Doyumu", *Psikiyatri Hemşireliği Dergisi*, 1(1): 25-32.

- Pajares, F. (1996). "Self-Efficacy Beliefs in Academic Settings", *Review of Educational Research*, 66 (4): 543-578.
- Pekel, A. (2016). "Spor Yöneticiliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğrencilerinin Akademik Öz Yeterlilikleri ve Üniversite Yaşam Kalitesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi", Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Polat, M.; Dilekmen, M. & Yasul, A. F. (2015). "Öğretmen Adaylarında Okula Yabancılaşma ve Akademik Öz-Yeterlik: Bir CHAID Analizi İncelemesi", *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2 (4): 214-232.
- Sabancı, O. & Uslu, S. (2016). "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Akademik Öz-Yeterliliklerinin İncelenmesi", *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 6 (4): 413-446.
- Sakız, G. (2013). "Başarıda Anahtar Kelime: Öz-Yeterlik", *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (1): 185-209.
- Schunk, D. H. (1984). "Self-Efficacy and Classroom Learning", Apr 84: 47p, Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association (68th, New Orleans, LA, April 23-27, 1984). <http://files.eric.ed.gov/fulltext/ED247254.pdf> Erişim Tarihi: (26.04.2017).
- Singh, K.; Augsutine, E. C. Singh, B. & Singh, A/L. (2010). "Quality of University Life for UiTM Students", *International Conference on Science and Social Research*, December, 5-7, <http://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?arnumber=5773859> Erişim Tarihi (24.04.2017).
- Şişman, M. & Turan, S. (2001). *Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi*, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- Ural, A. & Kılıç, İ. (2013). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*, Detay Yayıncılık, 4. Baskı, Ankara.
- Yılmaz, K. (2002). "İlköğretim Okulu Müdürlerinin Liderlik Davranışlarıyla Öğretmenlerin Öğrenci Kontrol Yaklaşımları ve Öğrencilerin Okul Yaşamının Niteliğine İlişkin Algıları Arasındaki İlişkiler", *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Yılmaz, K. & Çokluk-Bökeoğlu, Ö. (2006). "Fakülte Yaşamının Niteliği Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması", *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4 (2): 201-210.
- Yılmaz, M.; Gürçay, D. & Ekici, G. (2007). "Akademik Özyeterlik Ölçeğinin Türkçe' ye Uyarlanması", *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33: 253-259.
- Zimmerhofer, A.; Heukamp, V. M. & Hornke, L. F. (2006). "Ein Schritt zur fundierten Studienwahl- webbasierte Self- Assesment in der Praxis", *Report Psychologie*, 31 (2): 63-71.
- Zimmerman, B. J. (1995). "Self-Efficacy and Educational Development", A. Bandura (Eds), *Self-Efficacy in Changing Societies* (ss.202-231). New York: Cambridge University Press, https://www.researchgate.net/publication/247480203_Self-efficacy_and_educational_development Erişim Tarihi: (26.04.2017).